

EG VIL EISINI HOYRA TIL

KUNNING UM ÁTØK, SUM VERA SETT Í VERK AT FYRIBYRGJA HAPPING OG ØKJA UM TRIVNAÐIN

Við hesum skrivi verður kunnað um tey átøk, sum vera sett í verk í næstum í kjalarvørrinum av nýggjastu kanningini um happing, har endamálið var at fáa til vega dagfærda vitan, sum kundi gerast grundarlag undir dagfærdum tiltøkum, fyri at minka um happing og harvið økja um trivnað og læring.

EVNISDAGUR MIKUDAGIN 21. OKTOBER Í 2015

Mikudagin 21. oktober í 2015 verður kanningin sett á skrá í skúlanum við einum evnisdegi, har flokklærarin/flokstoymið við stóði í faldara m.a. tosar við næmingarnar um kanningin, hvussu stóðan er í flokkinum, og hvat kann gerast fyri at basa happing og økja um trivnaðin.

Átakið skal verða eftirmett í skúlanum, og úrslitið sent Mentamálaráðnum í seinasta lagi 9. november í 2015. Afturmeldingarskjal til Mentamálaráðið er sendur skúlunum.

FALDARI TIL NÆMINGAR

Faldari er gjørdur til allar næmingar. Faldarin verður latin skúlunum í pappíri beint áðrenn evnisdagin 21. oktober 2015. Teksturin í faldaranum verður latin tykkum nú sum pdf-fíla til innanhýsis brúk í fyrireikingini av evnisdegnum.

Faldarin varpar ljós á, hvat happing er, hvussu vit kunnu lýsa happing, og hvussu happing verður fatað nú í mun til fyrr. Fyribrigdi sum ótti fyri útihýsing, longsul eftir at hoyra til, happing í sosialum miðlum og lyklorð úr kanningini so sum "...at tað bara var fyri stuttleika" og "...happing rakar meint" verða nevnd í faldaranum. Eisini verður ljós varpað á, hvat næmingar kunnu gera, um teir varnast happing, góð ráð vera givin, eins og lýst verður við, hvat vit øll kunnu gera fyri at basa happing. Fyri at lýsa, hvussu umfangandi og álvarslig happing er, so er endurgivið í faldaranum nakað av tí, næmingar hava skrivað í kanningini.

Faldarin er ætlaður sum eitt amboð at miðla kanningin til næmingarnar og sum eitt amboð at samskifta og tosa við næmingarnar um, hvussu vit kunnu basa happing og økja um trivnaðin.

RÁÐSTEVNA

12. og 13. november 2015 skipar Mentamálaráðið fyri ráðstevna um kanningina, niðurstøðurnar og dagførda háttin at síggja/skilja fyrbrigdið happening. Millum fyrilestrarhaldarar eru Helle Rabøl Hansen og Dorte Marie Søndergaard frá eXbus-granskingarbólkinum, sum fara at lýsa nýggjastu granskingina og dømi um átøk, sum hava víst seg í verki at hava fyribyrgt og tálmað happening. Eisini verður tíð sett av til verkstovur, so ætlan kann fyriliggjja, hvussu skúlar kunnu arbeiða víðari við trivnaðaráttøkum.

Øll starvsfólk skúlans fáa høvi at vera við á ráðstevnuni, og verður hon hildin í tveimum umførum. Tann 12. november 2015 fyri skúlum í Eysturoy, Norðoyggjum, Vágunum og Norðsteymoy. Dagurin verður hildin í Skúlanum við Løkin. Tann 13. november 2015 er dagurinin fyri skúlum í Tórshavnar Kommunu, Sandoyinni og Suðuroynni. Dagurin verður hildin í Skúlanum við Løgmannabreyt.

STUTT KUNNING UM KANINGINA

Mentamálaráðið hevur í 2007 og 2015 kannað happening millum fólkaskúlanæmingar í Føroyum. Hesar kanningar vísa, at í 2007 høvdu 15% av spurdu næmingum verið fyri happening, meðan talið í 2015 var 13%. Samanbera vit høvuðstølini í hesum kanningum, so sæst, at happening í fólkaskúlanum er minkað við 2%. Hóast happening er minkað, so vísir kanningin, at tað eru alt ov nógvir næmingar, sum eru fyri happening.

NÝGGJ FATAN

Fyrra kanningin byggi á ástøði hjá Dan Ulweus, sum eygleiðir einstaklingin í happeningarmyndini. Nýggj gransking vísir á, at happening er samansett fyrbrigdi, ið røkkur út um einstaklingin. Tí byggir nýggja kanningin á happening sum sosialt fyrbrigdi, har mong hava ábyrgd. Við støði í verkætlanini eXbus, gevur nýggja føroyska kanningin eina ábending um, hvussu samansett happening er í skúlanum, hvussu hon tekur seg upp, verður hildin við líka, broytist og móguliga kann verða steðgað og køvd.

LYKLATØL

13%, 236 næmingar í teimum trimum spurdu flokkunum, verða happaðir, 2% ofta og 11% viðhvørt. Harumframt hava 24%, 440 næmingar, verið fyri happening, síðan tey byrjaðu í skúlanum. 16% siga seg hava verið við til at happa. Helvtin av teimum hava bara happað saman við øðrum.

Í fyrru kanningini frá 2007 vóru tøluni enn verri/hægri. Tá vórðu 15% happað, 7% tvær ella trýggjar ferðir um mánaðin, 4% eina ferð um vikuna, og eins nógv, 4%, fleiri ferðir um vikuna. 13% høvdu medvirkað í happening, 9% tvær ella trýggjar ferðir um mánaðin, 3% eina ferð um vikuna og ein lítill bólkur, 1%, fleiri ferðir um vikuna.

Báðar kanningar avdúka, at dreingir verða meira happaðir enn gentur, og at dreingir eru ídnari at happa enn gentur. Happing er oftast millum sama kyn, dreingir ella gentur. Happingin fer fram inni í flokkinum og eisini úti í fríkorterinum, tá dreingir og gentur úr øðrum flokkum eisini verða happað.

ÚTIHÝSING OG LONGSUL EFTIR AT HOYRA TIL

Útihýsing er eitt orð, sum vendir aftur í allari kanningini. 48% av gentunum ræðast at verða útihýstar úr felagsskapinum, 21% av dreingjunum bera sama ótta. Serliga tey, sum ganga í 9. flokki, eru bangin fyri at verða útihýst.

SOSIALIR MIÐLAR

Tá tað snýr seg um happing í sosialu miðlunum, eru um 2%, sum ofta uppliva, at aðrir næmingar hava sent teimum særandi boð ella myndir á fartelesonini ella internetinum (Facebook, Snapchat o.a.), og 9% hava upplivað hetta viðhvørt. Til samans er talan um 164 næmingar. Hóast hesi tøluni ikki tykjast stór, er hetta ov nógv. Í okkara grannalondum vísir gransking á hesum øki, at happing í sosialu miðlunum er í skjótum vøkstri og veksur samsvarandi við menningini av nýggjum forritum og móguleikum, bæði á teldu og í fartelesonini. Tað er serliga millum gentur í 7. og 9. flokki, at happing fer fram í sosialu miðlunum.

TRIVNAÐUR OG SAMANHOLD

Góður trivnaður og samanhald í flokkinum forðar fyri happing. Tað vísir nýggja kanningin um happing, sum nevnr 6 viðurskipti, ið kunnu medvirka til at forða fyri happing í flokkinum:

- Í flokkum, har næmingarnir halda betur saman, eru færri fyri happing
- Í flokkum, har tey oftari fáa at vita, at tey eru ein góður flokkur, er minni happing
- Í flokkum, har tað oftari er arbeidsfriður, er minni happing
- Í flokkum, har øll trívast, er minni happing
- Í flokkum, har tað er gott at vera, er minni happing
- Í flokkum, har næmingar oftast eru vinir, er minni happing

Happing í fólkaskúlanum - ein spurnakanning, MMR, 2015 s. 22-23

LÆRARAKANNINGIN

Nakrir lærarar, sum í miðal hava arbeitt í skúlanum í 19 ár, hava eisini svarað spurningum. 79% siga, at happing fer fram í skúlanum, 3% siga, at lærarar happa næmingar, og 16% siga, at næmingar happa lærarar. Lærararnir nevna vælverkandi flokstoymi, AKT-skipan og trivnaðarætlan sum bestu amboð at basa happing í skúlanum. Av øðrum tiltøkum, sum virka, verður m.a. nevnt., at tað er ein heilsusystir í skúlanum, at tað eru næmingasamrøður, foreldraviðtalur og leypandi áminningar frá leiðsluni um at ansa eftir, at happing ikki fer fram.

Happing í fólkaskúlanum – ein spurnakanning, MMR, 2015, s. 37 – 41.

TILFAR Á NETINUM

Kanningin, spurnarbløð og samrøður í Skúlablaðnum í sambandi við kanningina, eru til skjals her

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Happing í fólkaskúlanum - ein spurnakanning var gjørd fyri Mentamálaráðið í øllum 5., 7. og 9. flokkum ein avtalaðan dag í farna skúlaári. Øll, sum vóru í skúla, 1995 næmingar, hava svarað. Hetta er 94% av árgangunum, sum er 2.125.